

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2019. október 31.*

„Tagállami kötelezettségszegés – Saját források – Az Európai Unió és a tengerentúli országok és területek (TOT) társulása – 91/482/EGK határozat – 2001/822/EK határozat – A TOT-okból származó termékeknek az Unióba történő vámmentes behozatala – EUR.1 szállítási bizonyítvány – A bizonyítványoknak a TOT hatóságai általi szabálytalan kiállítása – Az importáló tagállamok által be nem szedett vámok – Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése – A lojális együttműködés elve – Az érintett TOT-okkal különleges kapcsolatban álló tagállam felelőssége – Az EUR.1 bizonyítványok szabálytalan kiállítása által az Unió saját forrásai tekintetében okozott veszteség megtérítésére irányuló kötelezettség – Curaçaóról származó tejpor- és rizsbehozatal, valamint Arubáról származó durvaőrlemény- és darabehozatal”

A C-395/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 258. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt 2017. június 30-án

az **Európai Bizottság** (képviselik: A. Caeiros, J.-F. Brakeland, L. Flynn és S. Noë, meghatalmazotti minőségben)

felperesnek

a **Holland Királyság** (képviselik: K. Bulterman, H. S. Gijzen, P. Huurnink és J. Langer, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

támogatja:

Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága (képviselik kezdetben: J. Kraehling, G. Brown, R. Fadoju és S. Brandon, meghatalmazotti minőségben, segítők: K. Beal QC és P. Luckhurst barrister, később: S. Brandon és F. Shibli, meghatalmazotti minőségben, segítők: K. Beal QC és P. Luckhurst barrister)

beavatkozó fél,

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, R. Silva de Lapuerta elnökhelyettes, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, M. Safjan, S. Rodin tanácselnökök, J. Malenovský, L. Bay Larsen, T. von Danwitz (előadó), C. Toader, C. Vajda, F. Biltgen és K. Jürimäe bírák,

* Az eljárás nyelve: holland.

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2018. október 2-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2019. február 6-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Keresetlevelében az Európai Bizottság annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a Holland Királyság – mivel nem térítette meg az azon saját források tekintetében bekövetkezett veszteséget, amelyeket a Közösségek saját forrásainak rendszeréről szóló 88/376/EGK, Euratom határozat végrehajtásáról szóló, 1989. május 29-i 1552/89/EGK, Euratom tanácsi rendelet (HL 1989. L 155., 1. o.) 2., 6., 10., 11. és 17. cikke (jelenleg a Közösségek saját forrásainak rendszeréről szóló 94/728/EK, Euratom határozat végrehajtásáról szóló, 2000. május 22-i 1150/2000/EK, Euratom tanácsi rendelet [HL 2000. L 130., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 169. oldal] 2., 6., 10., 11. és 17. cikke) alapján meg kellett volna állapítani abban az esetben, ha nem állítottak volna ki EUR.1 szállítási bizonyítványokat egyrészt az Európai Gazdasági Közösség és a tengerentúli országok és területek társulásáról szóló, 1991. július 25-i 91/482/EGK tanácsi határozat (HL 1991. L 263., 1. o.; a továbbiakban: 1991. évi TOT-határozat) 101. cikke (1) bekezdésének és az említett határozat II. melléklete 12. cikke (6) bekezdésének a megsértésével az 1997 és 2000 közötti időszakban a Curaçaóról származó rizs- és tejporbehozatal vonatkozásában, és másrészt az Európai Közösség és a tengerentúli országok és területek társulásáról szóló, 2001. november 27-i 2001/822/EK tanácsi határozat (HL 2001. L 314., 1. o.; a továbbiakban: 2001. évi TOT-határozat) 35. cikke (1) bekezdésének és az említett határozat III. melléklete 15. cikke (4) bekezdésének megsértésével a 2002 és 2003 közötti időszakban az Arubáról származó durvaőrlemény- és darabehozatal vonatkozásában – nem teljesítette az EK-Szerződés 5. cikkéből (később EK 10. cikk, jelenleg az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése) eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 2 Az Egyesült Nemzetek Alapokmányát (kihirdette: az 1956. évi I. tv.) San Franciscóban, 1945. június 26-án írták alá. Ezen Alapokmány 73. cikke, amely annak „Az önkormányzattal nem rendelkező területekre vonatkozó nyilatkozat” című XI. fejezetében található, a következőképpen rendelkezik:

„Az Egyesült Nemzeteknek azok a tagjai, amelyek olyan területek igazgatásáért vállalták vagy készek vállalni a felelősséget, amely területek népei az önkormányzat teljes mértékét még nem érték el, elismerik e területek lakossága érdekei elsőbbségének alapelvét. Magasztos megbízatásnak tekintik azt a kötelességüket, hogy a nemzetközi békének és biztonságának a jelen Alapokmánnyal létesített rendje keretében e területek lakosságának jólétét tőlük telhetőleg előmozdítsák, és ebből a célból

[...]

b) az egyes területek és népeik különleges viszonyainak és előrehaladottságuk különböző fokának megfelelően kifejlesszék ezek önkormányzati képességét, vegyék tekintetbe a szóban levő népek politikai törekvéseit, és támogassák őket szabad politikai intézményeik fokozatos kifejlesztésében;

[...]

Az uniós jog

Az EK-Szerződés

- 3 A kifogásolt kötelezettségszegés alapjául szolgáló tények részben az EK-Szerződést módosító Amszterdami Szerződés hatálybalépését megelőzően, részben pedig azt követően valósultak meg. A kötelezettségszegés megállapítása iránti jelen kereset szempontjából releváns rendelkezések azonban lényegében azonosak. Az EK-Szerződés 5. cikke (később EK 10. cikk) szerint:

„A tagállamok az e szerződésből, illetve a Közösség intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket. A tagállamok elősegítik a Közösség feladatainak teljesítését.

A tagállamok tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti e szerződés célkitűzéseinek megvalósítását.”

- 4 E rendelkezésnek lényegében az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése lépett a helyébe.
- 5 E Szerződés negyedik része, amely „A tengerentúli országok és területek társulása” címet viselte, annak 131–137. cikkét (később, módosítást követően EK 182–EK 188. cikk, jelenleg EUMSZ 198–EUMSZ 204. cikk) foglalta magában. Az említett 131. cikk (később, módosítást követően EK 182. cikk, jelenleg EUSZ 198. cikk) értelmében:

„A tagállamok egyetértenek azzal, hogy a Dániával, Franciaországgal, Hollandiával és az Egyesült Királysággal különleges kapcsolatban álló, Európán kívüli országok és területek társuljanak a Közösséggel. Ezeket az országokat és területeket (a továbbiakban: országok és területek) e szerződés IV. melléklete sorolja fel.

A társulás célja az országok és területek gazdasági és társadalmi fejlődésének előmozdítása, valamint közöttük és a Közösség egésze között szoros gazdasági kapcsolatok létrehozása.

Az e szerződés preambulumban foglalt elveknek megfelelően a társulás elsődlegesen ezen országok és területek lakosai érdekeinek és jólétének előmozdítását szolgálja annak érdekében, hogy hozzásegítse őket az általuk kívánt gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődéshez.”

- 6 Az említett Szerződés 133. cikkének (1) bekezdése (később, módosítást követően az EK 184. cikk (1) bekezdése, jelenleg az EUSZ 200. cikk (1) bekezdése) a következőképpen rendelkezett:

„A tagállamok közötti vámoknak az e szerződés rendelkezéseinek megfelelő tilalmával összhangban tilos az országokból és területekről származó áruknek a tagállamokba történő behozatala esetén fizetendő vámok alkalmazása.”

- 7 Ugyanezen Szerződés 136. cikke (később, módosítást követően EK 187. cikk, jelenleg EUMSZ 203. cikk) szerint:

„Az e szerződés hatálybalépését követő ötéves kezdeti időszakban az országok és területek Közösséggel való társulására vonatkozó részletes szabályokat és eljárást az e szerződéshez csatolt végrehajtási egyezmény határozza meg.

Az előző bekezdésben említett egyezmény lejártá előtti, a szerzett tapasztalatok és az e szerződésben meghatározott elvek alapján a Tanács egyhangúlag megállapítja a következő időszakokra vonatkozó rendelkezéseket.”

- 8 Az EK-Szerződés 227. cikkének (1) és (3) bekezdése (később, módosítást követően az EK 299. cikk (1) és (3) bekezdése, jelenleg az EUSZ 52. cikk (1) bekezdése és az EUMSZ 355. cikk (2) bekezdése) a következőképpen rendelkezett:

„(1) Ezt a szerződést a Belga Királyságra, a Dán Királyságra, a Németországi Szövetségi Köztársaságra, a Görög Köztársaságra, a Spanyol Királyságra, a Francia Köztársaságra, Írországra, az Olasz Köztársaságra, a Luxemburgi Nagyhercegségre, a Holland Királyságra, az Osztrák Köztársaságra, a Portugál Köztársaságra, a Finn Köztársaságra, a Svéd Királyságra, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságára kell alkalmazni.

[...]

(3) Az e szerződés IV. mellékletében felsorolt tengerentúli országokra és területekre az e szerződés negyedik részében a társulásra vonatkozóan meghatározott különleges szabályokat kell alkalmazni.

A Szerződések nem alkalmazhatók azokra a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságával különleges kapcsolatban álló tengerentúli országokra és területekre, amelyeket a fenti felsorolás nem tartalmaz.”

- 9 Az EK-Szerződésnek a „Tengerentúli országok és területek, amelyekre a szerződés negyedik részének rendelkezéseit kell alkalmazni” című IV. mellékletében (később, módosítást követően az EK-Szerződés II. melléklete, jelenleg az EUM-Szerződés II. melléklete) szereplő felsorolás többek között Arubát és a Holland Antillákat is említette, amelyekbe Curaçao is beletartozik.

Az 1552/89 rendelet és az 1150/2000 rendelet

- 10 A tényállás időszakában az 1552/89 rendelet 2., 6., 10., 11. és 17. cikke (majd az 1150/2000 rendelet 2., 6., 10., 11. és 17. cikke) szabályozta azokat a feltételeket, amelyek mellett a tagállamoknak meg kellett állapítaniuk az Unió saját forrásait, valamint azokat az Unió költségvetése számára rendelkezésre kellett bocsátaniuk, és e saját források között szerepelt a vám.

A 1991. évi és a 2001. évi TOT-határozat

- 11 Az 1991. évi TOT-határozat első preambulumbekkezdésének szövege a következő volt:

„[M]ivel egy új időszakra vonatkozóan meg kell állapítani a tengerentúli országoknak és területeknek (a továbbiakban: TOT) az Európai Gazdasági Közösséggel való társulására vonatkozó rendelkezéseket; mivel e rendelkezések Francia Köztársasághoz tartozó területekre, az Egyesült Királysághoz tartozó területekre és országokra, a Holland Királysághoz tartozó országokra, és részben Grönlandra vonatkoznak”. [nem hivatalos fordítás]

- 12 E határozat 1. cikke értelmében annak célja az említett határozat I. mellékletében felsorolt TOT-ok esetében a gazdasági, kulturális és társadalmi fejlődés elősegítése és felgyorsítása, valamint azok gazdasági struktúráinak megerősítése. E melléklet 4. pontja a Holland Királysághoz tartozó TOT-okként említette a Holland Antillákat, amelyek között Curaçao is szerepelt, valamint Arubát.

13 Az 1991. évi TOT-határozat 6. cikkének első bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„A 10. cikkben említett partnerségi eljárásban részt vevő hatóságok a saját hatásköreik keretein belül rendszeresen megvizsgálják ezen eljárás alkalmazásának az eredményeit, és biztosítják a jelen határozat céljainak eléréséhez szükséges véleményeket és ösztönzést.” [nem hivatalos fordítás]

14 E határozat 10. cikke értelmében:

„Annak érdekében, hogy az illetékes helyi hatóságok az érintett tagállamok központi hatóságai hatásköreinek tiszteletben tartása mellett nagyobb részt vállalhassanak a TOT-ok és az EKG társulását érintő elvek végrehajtásában, bevezetésre kerül egy olyan konzultatív eljárás, amely a Bizottság, a Tagállam és a TOT közötti partnerség elvén alapul.

Ez a partnerség, amelynek részletes szabályait a jelen határozat 234., 235. és 236. cikke határozza meg, lehetővé teszi a társulás keretében elért vívmányok vizsgálatát, valamint a TOT-ok és a Közösség közötti kapcsolat keretében esetlegesen felmerülő problémák megtárgyalását.” [nem hivatalos fordítás]

15 Az említett határozat 101. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„A TOT-okból származó termékek a Közösségbe való behozatal esetén mentesek a vámok és azokkal azonos hatású adók alól.” [nem hivatalos fordítás]

16 Az 1991. évi TOT-határozat 108. cikke (1) bekezdésének első francia bekezdése szerint e határozat II. melléklete határozza meg a származó termék fogalmát és az ehhez kapcsolódó közigazgatási együttműködés módszereit.

17 E határozat 234. cikke értelmében:

„A Közösség fellépése a lehető legnagyobb mértékben a Bizottság, a TOT-tal kapcsolatban álló tagállam, valamint a TOT illetékes helyi hatóságai közötti szoros együttműködésen alapul.

Ez az együttműködés a továbbiakban: »partnerség«. [nem hivatalos fordítás]

18 Az említett határozat 235. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőket írta elő:

„(1) A partnerség kiterjed a Közösség által a jelen határozat keretében végzett tevékenységek tervezésére, előkészítésére, finanszírozására, nyomon követésére és értékelésére, valamint minden olyan problémára, amely a TOT-ok és a Közösség közötti kapcsolatban merül fel.

(2) E célból – többek között az érintett TOT-ok kérésére – a TOT-ok konzultatív jellegű, a 234. cikkben említett három partnerből álló társulási munkacsoportjai hozhatók létre akár a TOT-ok földrajzi övezete szerint, akár az ugyanazon tagállamhoz tartozó TOT-ok csoportjai szerint. E csoportok a következőképpen hozhatók létre:

- egyedi problémák kezelése érdekében, *ad hoc* módon,
- tartósan, a társulási határozat keretében fennmaradó időtartamra; ebben az esetben e csoportok legalább évente egy alkalommal találkoznak a jelen határozat végrehajtása tekintetében elért haladás vizsgálata és az (1) bekezdésben említett egyéb kérdések megtárgyalása céljából.” [nem hivatalos fordítás]

19 Ugyanezen határozat 237. cikke szerint:

„A jelen határozat – a TOT-ok és a francia tengerentúli megyék közötti kapcsolatokat érintően a jelen határozatban előírt különleges rendelkezések sérelme nélkül – egyrészt azokra a területekre alkalmazandó, amelyek az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés hatálya alá tartoznak, mégpedig az e Szerződésben meghatározott feltételekkel, valamint másrészt a TOT-ok területeire.”
[nem hivatalos fordítás]

20 Az 1991. évi TOT-határozatnak a „származó termék” fogalmának a meghatározására és a közigazgatási együttműködés módszereire vonatkozó II. melléklete az 1. cikkében a következőképpen rendelkezett:

„A határozat kereskedelmi együttműködésre vonatkozó szülő rendelkezéseinek alkalmazásában a TOT-ból, a Közösségből vagy az AKCS-államokból származónak kell tekinteni a termékeket, ha azokat teljes egészében ott állították elő, vagy ha azok ott kellő megmunkáláson vagy feldolgozáson mentek keresztül.” [nem hivatalos fordítás]

21 E melléklet 12. cikkének (1) és (6) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„(1) A termékek e melléklet meghatározása szerinti származó helyzetének bizonyítékát EUR.1 szállítási bizonyítványon kell megadni, amelynek mintája e melléklet 4. függelékében található.

[...]

(6) Az EUR.1 szállítási bizonyítványt az exportáló TOT vámhatóságai állítják ki, ha az áruk az e melléklet értelmében vett »származó termékeknek« tekinthetők.”

22 Az említett mellékletnek az „EUR.1 szállítási bizonyítványok és az EUR.2 formanyomtatványok ellenőrzése” címet viselő 26. cikke, a következőket írta elő:

„(1) Az EUR.1 szállítási bizonyítványok és az EUR.2 formanyomtatványok utólagos ellenőrzésére szűrőpróbaszerűen kerül sor, valamint abban az esetben, ha az importáló állam vámhatóságainak alapos kételyei vannak a dokumentum eredetiségét vagy a szóban forgó termékek tényleges származására vonatkozó információk valóságtartalmát illetően.

[...]

(6) Amennyiben az ellenőrzési eljárás vagy bármilyen más rendelkezésre álló információ arra utal, hogy a jelen melléklet rendelkezéseit megsértették, a TOT saját kezdeményezésre vagy a Bizottság kérésére lefolytatja a szükséges vizsgálatokat, vagy intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy e vizsgálatokat a kellő sürgősséggel lefolytassák az ilyen jogsértések megállapítása és megelőzése érdekében. A Bizottság részt vehet e vizsgálatokban.

[...]

(7) Azok a viták, amelyeket az importáló állam és a TOT vámhatóságai között nem lehetett rendezni, vagy amelyek a jelen melléklet értelmezésére vonatkozó problémát vetnek fel, az [árúk származása fogalmának közös meghatározásáról szóló, 1968. június 27-i 802/68/EGK tanácsi rendelet (HL 1968. L 148., 1. o.)] által létrehozott származási bizottság elé kerülnek.” [nem hivatalos fordítás]

23 E rendelet 12. cikkének (1) bekezdése szerint a származási bizottságot, amelynek elnöke a Bizottság egy képviselője, a tagállamok képviselői alkotják.

24 Az 1991. évi TOT-határozat 2001. december 1-jéig hatályban maradt. Ugyanezen év december 2-án hatályba lépett a 2001. évi TOT-határozat. E határozat 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„A 7. cikk meghatározott partnerség keretében a TOT hatóságai elsődleges felelősséget vállalnak a társulási és fejlesztési stratégiák meghatározásáért, valamint azoknak a végrehajtásáért oly módon, hogy a Bizottsággal és azon tagállammal, amelyhez e TOT-ok tartoznak, egységes programozási dokumentumokat [...] és együttműködési programokat dolgoznak ki.” [nem hivatalos fordítás]

25 A 2001. évi TOT-határozat 7. cikke a következőket írta elő:

„(1) Annak érdekében, hogy a TOT-ok az érintett tagállamok intézményi szervezetének a megfelelő tiszteletben tartása mellett teljes mértékben részt vehessenek a TOT-EK társulás végrehajtásában, a társulás az alábbiakban meghatározott rendelkezéseken alapuló együttműködési eljáráson alapul. Ezen eljárás a TOT-ok és a Közösség közötti kapcsolatok tekintetében felmerülő valamennyi problémára kiterjed.

[...]

(3) A jelen határozatban, és különösen annak 4. és 19. cikkében előírt célok és elvek végrehajtását olyan egyedi partnerség teszi lehetővé, amelyben a Bizottság, a TOT-hoz kapcsolódó tagállam, valamint TOT – a hatóságai által képviselve – vesz részt. E háromoldalú együttműködés elnevezése a továbbiakban: »partnerség«.

E célból minden egyes TOT esetében konzultatív jellegű partnerségi munkacsoportok jönnek létre. E csoportok tagjai a fent említett három partnert foglalják magukban. E munkacsoportok a Bizottság, vagy valamely tagállam vagy TOT kérésére hívhatók össze. Az egyik partner kérésére több partnerségi munkacsoport együtt ülésezhet a közös érdeket képviselő kérdésekkel vagy a társulás regionális vonatkozásaival kapcsolatban.

(4) Ezen együttműködésre a három partner intézményi, jogi és pénzügyi hatásköreinek a teljes mértékű tiszteletben tartása mellett kerül sor.

[...]” [nem hivatalos fordítás]

26 E határozat 35. cikke a következőképpen rendelkezett:

„(1) A TOT-okból származó termékek a Közösségbe történő behozatal esetén mentesek a behozatali vám alól.

(2) A származó termék fogalmát és az azzal kapcsolatos közigazgatási együttműködési módszereket a III. melléklet állapítja meg.” [nem hivatalos fordítás]

27 Az említett határozatnak a „származó termék” fogalmának a meghatározására és a közigazgatási együttműködés módszereire vonatkozó III. melléklete a 2. cikkének (1) bekezdésében meghatározta azokat a termékeket, amelyeket a TOT-okból származónak kell tekinteni.

28 E melléklet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében a TOT-okból származó termékek a Közösségbe való behozatalkor az EUR.1 szállítási bizonyítvány bemutatása esetén a 2001. évi TOT-határozatban előírt kedvezményekben részesülhetnek.

29 Az említett irányelv 15. cikkének (1) és (4) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„(1) Az EUR.1 szállítási bizonyítványt az exportáló TOT vámhatósága bocsátja ki az exportőr vagy – az exportőr felelősségére – meghatalmazott képviselője által írásban benyújtott kérelemre.

[...]

(4) Az exportáló TOT vámhatóságának ki kell adnia az EUR.1 szállítási bizonyítványt, ha az érintett termék a TOT-ból, a Közösségből vagy az AKCS területéről származó terméknek tekinthető, és megfelel e melléklet egyéb követelményeinek.” [nem hivatalos fordítás]

30 A 2001. évi TOT-határozat III. mellékletének „A származási igazolás ellenőrzése” címet viselő 32. cikke a következőképpen rendelkezett:

„(1) A jelen melléklet megfelelő alkalmazásának a biztosítása érdekében a TOT, a Közösség és az AKCS-államok a hatáskörrel rendelkező vámhatóságai útján egymásnak kölcsönösen segítséget nyújtanak az EUR.1 szállítási bizonyítványok és a számlán szereplő nyilatkozatok eredetiségének, valamint az említett dokumentumokban foglalt információk valóságosságának az ellenőrzéséhez.

[...]

(2) A származási igazolás utólagos ellenőrzésére szűrőpróbaszerűen kerül sor, valamint abban az esetben, ha az importáló állam vámhatóságainak alapos kételyei vannak e dokumentumok eredetiségét, az érintett termékek származását vagy a jelen mellékletben előírt egyéb feltételek tiszteletben tartását érintően.

[...]

(8) Amennyiben az ellenőrzési eljárás vagy bármilyen más rendelkezésre álló információ arra utal, hogy a jelen melléklet rendelkezéseit megsértették, a TOT saját kezdeményezésre vagy a Bizottság kérésére lefolytatja a szükséges vizsgálatokat, vagy intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy e vizsgálatokat a kellő sürgősséggel lefolytassák az ilyen jogsértések megállapítása és megelőzése érdekében. A Bizottság részt vehet a vizsgálatokban.” [nem hivatalos fordítás]

31 E mellékletnek a „Vitarendezés” című 34. cikke az első bekezdésében a következőket írta elő:

„Abban az esetben, ha a 32. cikkben említett ellenőrzések során felmerült jogvitákat az ellenőrzést kérő vámhatóság és az ellenőrzés végrehajtásáért felelős vámhatóság között nem lehetett rendezni, vagy e jogvita a jelen melléklet értelmezésére vonatkozó kérdést vet fel, a jogvitát [a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet (HL 1992. L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o.)] által bevezetett Vámkódexbizottság (származási szekció) elé kell terjeszteni.” [nem hivatalos fordítás]

32 E rendelet 247. cikkének (1) bekezdése szerint a Vámkódexbizottságot, amelynek elnöke a Bizottság egy képviselője, a tagállamok képviselői alkották.

A Vámkódex

33 Az 2000. november 16-i 2700/2000/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2000. L 311., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 10. kötet, 239. o.) módosított, a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet (HL 1992. L 302., 1. o.; magyar

nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o., a továbbiakban: Vámkódex) 220. cikke (2) bekezdésének b) pontja és 239. cikke meghatározta azokat a feltételeket, amelyek mellett a tagállamok eltekinthettek a vámok utólagos könyvelésbe vételétől, vagy a vámot elengedhették vagy visszatéríthették.

Az 1605/2002/EK, Euratom rendelet

- 34 A 2006. december 13-i 1995/2006/EK, Euratom tanácsi rendelettel (HL 2006. L 390., 1. o.) módosított, az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002 EK, Euratom tanácsi rendelet (HL 2002. L 248., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 74. o.; a továbbiakban: költségvetési rendelet) a 73a. cikkében a következőképpen rendelkezik:

„A konkrét rendeletek rendelkezéseinek, valamint a Közösségek saját forrásainak rendszerére vonatkozó tanácsi határozat sérelme nélkül, a Közösségeknek harmadik országokkal szembeni, valamint harmadik feleknek a Közösségekkel szembeni jogosultságai ötéves elévülési időszak hatálya alá tartoznak.

Az elévülési időszak számításának dátumát és ezen időszak megszakításának feltételeit a végrehajtási szabályokban állapítják meg.”

A 2342/2002/EK, Euratom rendelet

- 35 A 2007. április 23-i 478/2007 EK, Euratom bizottsági rendelettel (HL 2007. L 111., 13. o.) módosított, az 1605/2002 rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2002. december 23-i 2342/2002 EK, Euratom bizottsági rendeletnek (HL 2002. L 357., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 145. o.; a továbbiakban: végrehajtási rendelet) „Az elévülési időre vonatkozó szabályok” című 85b. cikke az (1) bekezdésének első albekezdésében a következőket írja elő:

„A Közösségek harmadik felekkel szembeni jogosultságainak elévülési ideje az adóssal [...] terhelési értesítésben közölt határidő lejártát követő napon kezdődik.”

A holland jog

- 36 A Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (a Holland Királyság statútuma) a jogvita tárgyát képező időszakban hatályos változatában azt írta elő, hogy a Holland Királyság három országból (*landen*) áll, nevezetesen Hollandiából (*Nederland*), a Holland Antillákból (*Nederlandse Antillen*) és Arubából. Ezen időszak alatt Curaçao a Holland Antillák szerves részét képezte.
- 37 E statútum 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint a külkapcsolatok a „Királyság hatáskörébe” tartoztak.
- 38 Az említett statútum 50. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A Holland Antillák és Aruba olyan jogalkotási és közigazgatási intézkedéseit, amelyek ellentétesek a jelen statútummal, valamely nemzetközi egyezményvel, királysági törvénnyel vagy királysági közigazgatási rendelettel, vagy olyan érdekekkel, amelyeknek az előmozdítása vagy a védelme a Királyság hatáskörébe tartozik, a Király a Királyság fejeként felfüggesztheti vagy megsemmisítheti. [...]”

39 Az említett statútum 51. cikkének szövege a következő volt:

„Ha a Holland Antillákon vagy Arubán valamely szerv az e Statútumban, nemzetközi egyezményben, királysági törvényben vagy királysági közigazgatási rendeletben előírt kötelezettségeit nem vagy nem megfelelően teljesíti, az említett kötelezettségek teljesítésének módja megállapítható olyan királysági közigazgatási rendeletben, amely a jogalapokat és az alapjául szolgáló indokokat is megjelöli.”

40 A Holland Királyság statútumának 52. cikke a következőképpen rendelkezett:

„Amennyiben a Király hozzájárul, az ország jogszabálya őt a Királyság fejeként, vagy a kormányzót a Királyság szerveként az említett ország ügyeivel kapcsolatos jogkörökkel ruházhatja fel.”

A jogvita alapját képező tényállás

41 Az 1997 és 2000 közötti időszak éveiben Curaçaóról tejport és rizst importáltak Németországba, 2002-ben és 2003-ban pedig durva őrleményt és darát importáltak Arubáról Hollandiába.

42 Curaçao és Aruba hatóságai ezen áruk vonatkozásában EUR.1 szállítási bizonyítványt (a továbbiakban: EUR.1 bizonyítványok) állítottak ki annak ellenére, hogy azok nem feleltek meg azoknak a feltételeknek, amelyek az 1991. évi TOT-határozat 101. cikkének (1) bekezdése és a 2001. évi TOT-határozat 35. cikkének (1) bekezdése értelmében a preferenciális származású termékeknek való minősüléshez szükségesek.

43 Az EUR.1 bizonyítványoknak a curaçaói és arubai hatóságok általi kiállítása tárgyában az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) vizsgálatot folytatott. Ez utóbbi 2000. október 24-én, illetve 2004. december 23-án közzétette a Curaçaót és Arubát érintő ellenőrzési jelentéseit.

44 A Bizottság e vizsgálatok nyomán tájékoztatta a holland és a német hatóságokat ezen EUR.1 bizonyítványok szabálytalanságáról, és felhívta e tagállamokat az azoknak megfelelő behozatalhoz kapcsolódó vámok beszedésére. A holland és a német hatóságok e vámoknak csupán egy részét állapították meg, a fennmaradó rész elévült.

45 A Bizottság a 2012. január 27-i, illetve május 31-i levelében felelősségre vonta a Holland Királyságot a curaçaói és arubai hatóságok által elkövetett hibákért. Arra kérte a Holland Királyságot, hogy legkésőbb 2012. március 20-ig, illetve 2012. július 20-ig térítse meg a saját források tekintetében emiatt bekövetkezett veszteséget.

A pert megelőző eljárás

46 Mivel a Holland Királyság nem tett eleget a kérésnek, a Bizottság 2013. november 21-én felszólító levelet küldött az említett tagállamnak, amelyre a holland hatóságok 2014. február 20-án válaszoltak, tagadva, hogy bármilyen felelősségük állna fenn a TOT-jai által végrehajtott cselekményekért.

47 A Bizottság 2014. október 17-én indokolással ellátott véleményt küldött a Holland Királyságnak, amelyben fenntartotta a felszólító levélben kifejtett álláspontját. Az indokolással ellátott véleményben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedések meghozatalának határideje 2014. december 17-én járt le.

48 A Holland Királyság a 2015. november 19-i levélben válaszolt az indokolással ellátott véleményre, továbbra is tagadva a felelősségét.

49 A Bizottság ezt követően úgy határozott, hogy benyújtja a jelen keresetet.

A keresetről

A kereset elfogadhatóságáról

A felek érvei

- 50 A Holland Királyság vitatja a kereset elfogadhatóságát azzal az indokkal, hogy az nem egyértelmű, és nem fejt ki koherensen és pontosan az EK-Szerződés 5. cikkéből (később EK 10. cikk, jelenleg az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése) eredő kötelezettségek vele szemben kifogásolt megszegésének az alapját. E tekintetben a Holland Királyság rámutat, hogy a keresetlevél egyes pontjaiban úgy tűnik, hogy a Bizottság azzal érvel, hogy a Holland Királyságnak olyan felelőssége áll fenn a TOT-jai vármhatóságainak a cselekményeiért, mintha azok a saját hatóságai lennének, míg más pontokban azt rója fel a Holland Királyságnak, hogy nem fogadott el megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy megakadályozza az EUR.1 bizonyítványoknak az e hatóságok általi szabálytalan kiállítását.
- 51 A Bizottság érvelése szerint a kereset elfogadható.

A Bíróság álláspontja

- 52 A Bíróság eljárási szabályzata 120. cikkének c) pontjára vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy minden keresetlevélnek világosan és pontosan meg kell jelölnie a jogvita tárgyát, valamint tartalmaznia kell a felhozott jogalapok rövid ismertetését annak érdekében, hogy lehetővé tegye az alperes számára védelme előkészítését, a Bíróság számára pedig felülvizsgálati jogköre gyakorlását. Mindebből következik, hogy az ilyen kereset alapjául szolgáló alapvető ténybeli és jogi elemeknek magából a keresetlevél szövegéből kell koherens és érthető módon kitűnniük, és a keresetlevélben a kérelmeket egyértelműen kell megfogalmazni, nehogy a Bíróság a határozatában túlterjeszkedjen a kereseti kérelmen, vagy ne határozzon valamely kifogás tekintetében (2018. július 11-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-356/15, EU:C:2018:555, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 53 A Bíróság szintén megállapította, hogy az EUMSZ 258. cikk alapján indított kereset esetében a keresetnek koherensen és pontosan kell tartalmaznia a kifogásokat annak érdekében, hogy a tagállam és a Bíróság az uniós jog felrótt megsértésének terjedelmét pontosan meg tudja ítélni, ami szükségszerű feltétele annak, hogy az említett állam hasznosan érvelhessen védekezési jogalapjaival, és hogy a Bíróság vizsgálni tudja az állítólagos kötelezettségszegés fennállását (2018. július 11-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-356/15, EU:C:2018:555, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 54 Konkrétan a Bizottság keresetének tartalmaznia kell azon okok koherens és részletes kifejtését, amelyek a Bizottságot arra a meggyőződésre vezették, hogy az érintett tagállam nem teljesítette valamely, a Szerződésekből eredő kötelezettségét (2018. július 11-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-356/15, EU:C:2018:555, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 55 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a Bizottság pontosan megjelöli a Holland Királyság által állítólagosan megsértett uniós jogi rendelkezést, nevezetesen az EK-Szerződés 5. cikkét (később EK 10. cikk, jelenleg az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése), valamint az említett tagállam terhére rótt tényeket, azaz az EUR.1 bizonyítványoknak a curaçaói és az arubai hatóságok általi, az 1991. és 2001. évi TOT-határozatokat sértő kiállítása miatt a tradicionális saját források tekintetében bekövetkezett veszteségnek megfelelő összeg és a kamatai megtérítésének az elmulasztását.

- 56 Ezenfelül bár a Bizottság keresetlevele utal arra, hogy a Holland Királyság esetlegesen nem fogadta el a megfelelő intézkedéseket az említett bizonyítványok ilyen szabálytalan kiállításának az elkerülése érdekében, e keresetlevélből egyértelműen kitűnik, hogy a Bizottság keresetének tárgya nem ez az esetleges mulasztás, hanem kizárólag az, hogy a Holland Királyság nem térítette meg a tradicionális saját források tekintetében a szóban forgó EUR.1 bizonyítványok szabálytalan kiállítása miatt bekövetkezett veszteséget.
- 57 Amint arra továbbá a főtanácsnok az indítványának 43. pontjában lényegében rámutatott, az, hogy az említett keresetlevél nem pontosítja, hogy a Bizottság álláspontja szerint e szabálytalan kiállítás a curaçaói és az Arubai hatóságok által elkövetett, a Holland Királyságnak betudható cselekmények eredménye, vagy annak a következménye, hogy e tagállam nem fogadott el megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy az említett bizonyítványok ilyen kiállítását meggátolja, nem akadályozta a Holland Királyságot abban, hogy a felhozott kötelezettségzegés tekintetében a védelemhez való jogát hatékonyan gyakorolja.
- 58 Következésképpen a Holland Királyság által előterjesztett elfogadhatatlansági kifogást el kell utasítani.

Az ügy érdeméről

A felek érvei

- 59 A Bizottság azzal érvel, hogy a Holland Királyság az EK-Szerződés 5. cikkében (később EK 10. cikk, jelenleg az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése) előírt lojális együttműködés elve értelmében köteles megtéríteni a tradicionális saját források tekintetében amiatt bekövetkezett veszteséget, hogy a curaçaói és az arubai hatóságok az 1991. és 2001. évi TOT-határozat rendelkezéseinek a megsértésével állítottak ki EUR.1 bizonyítványokat, és ezáltal megakadályozták az importáló tagállamokat abban, hogy a szóban forgó behozatalokra vonatkozóan bizonyos vámokat beszedjenek.
- 60 E tekintetben a Bizottság először is úgy véli, hogy a Holland Királyságnak tagállamként felelősséget kell vállalnia a curaçaói és az arubai hatóságok által elfogadott, az 1991. és a 2001. évi TOT-határozattal ellentétes aktusokért és az általuk tanúsított, e határozatokkal ellentétes gondatlanságért, mivel a Holland Királyságot különleges kapcsolat fűzi a TOT-jaihoz, amelyek a Bizottság álláspontja szerint nem független államok, hanem mindkettő a Holland Királyság szerves része.
- 61 A Bizottság hozzáteszi, hogy a Holland Királyság nem hivatkozhat a Curaçaót és Aurubát a Holland Királyság statútuma szerint megillető autonómiára annak igazolásaképpen, hogy nem teljesíti a lojális együttműködés elvéből származó kötelezettségeit. Ezenkívül e TOT-ok autonómiája nem abszolút, mivel e statútum 50–52. cikke értelmében a Holland Királyság hatóságai olyan jogkörökkel rendelkeznek, amelyek lehetővé teszik annak biztosítását, hogy a curaçaói és az arubai hatóságok az 1991. és 2001. évi TOT-határozat rendelkezéseit tiszteletben tartásák.
- 62 Másodszor a Bizottság emlékeztet arra, hogy a lojális együttműködés elve arra kötelezi a tagállamokat, hogy hozzanak meg valamennyi olyan intézkedést, amely alkalmas az uniós jog hatályának és hatékonyságának biztosítására. A jelen ügyben a EUR.1 bizonyítványoknak a curaçaói és az arubai hatóságok általi szabálytalan kiállítása megakadályozta a vámok beszedését, és azoknak, mint saját forrásoknak az uniós költségvetés rendelkezésére bocsátását. Márpedig a Holland Királyság azáltal, hogy nem térítette meg a saját források e veszteségét, akadályozta az uniós saját források rendszerének megfelelő működését, mivel az említett veszteséget a tagállamok összességének kell pótolnia a bruttó nemzeti jövedelmen alapuló saját forrás növelésével. Így az uniós költségvetés védelme megköveteli, hogy a Holland Királyságot felelősségre lehessen vonni az 1991. és 2001. évi TOT-határozatnak a curaçaói és az arubai hatóságok általi megsértéséért és a forrásokban emiatt bekövetkezett veszteségért.

- 63 A Bizottság harmadszor azt állítja, hogy a Holland Királyság köteles a saját források tekintetében bekövetkező ezen veszteségnek megfelelő összeg tekintetében késedelmi kamatot fizetni. A Bizottság álláspontja szerint az ilyen késedelmi kamatok fizetésére irányuló kötelezettség nem a saját forrásokra vonatkozó uniós szabályozáson alapul, hanem az közvetlenül a lojális együttműködési kötelezettségből ered, figyelemmel az uniós saját források megállapítására irányuló kötelezettség, a megállapított határidőn belül a Bizottság számláján való jóváírás kötelezettsége, és végül a késedelmi kamatok megfizetésére irányuló kötelezettség között fennálló elválaszthatatlan kapcsolatra.
- 64 A Holland Királyság Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának támogatása mellett vitatja a vele szemben kifogásolt kötelezettségszegést. Először is, elismerve, hogy a Holland Királyság közvetlenül felelős az azt alkotó országok aktusaiért, úgy véli, hogy e felelősség kizárólag a Holland Királyságot uniós tagállamként terhelő kötelezettségek megszegésére terjed ki.
- 65 A Bíróságnak az 1979. október 4-i 1/78 (a természetes kaucsukról szóló nemzetközi megállapodás) véleményen (EU:C:1979:224, 62. pont) alapuló ítélkezési gyakorlata szerint meg kell határozni, hogy a Holland Királyság milyen minőségben – azaz az Unió tagállamaként vagy a TOT-jainak a nemzetközi kapcsolatokban eljáró képviselőjeként – vonható felelősségre. Márpedig az EK-Szerződés 227. cikkének (3) bekezdése (később az EK 299. cikk (3) bekezdése, jelenleg az EUSZ 355. cikk (2) bekezdése) szerint e Szerződés területi hatálya a Holland Királyság európai részére – azaz Hollandiára – terjed ki, míg a TOT-okra kizárólag a Szerződés negyedik részében foglalt különleges rendszer alkalmazandó. Így az említett Szerződés általános rendelkezései kifejezett utalás hiányában nem alkalmazhatók a TOT-okra. Konkrétan a TOT-okat az árukhoz való behozatal tekintetében harmadik országokként kell kezelni. Következésképpen a TOT-ok nem tekinthetők azon tagállam szerves részének, amelyhez kapcsolódnak.
- 66 Ebben az összefüggésben a Holland Királyság hangsúlyozza, hogy kizárólag a Királyság rendelkezik nemzetközi közjogi jogalanyisággal, és a Szerződések megkötésére vonatkozó hatáskörrel, és az EK-Szerződést kizárólag Hollandiára vonatkozóan erősítette meg, így kizárólag Hollandiát illetik meg az Unióhoz való csatlakozásából eredő jogok és kötelezettségek.
- 67 A Holland Királyság úgy véli, hogy a Holland Antillák és Aruba autonómiájára tekintettel az az állítás, amely szerint Hollandia felelős e TOT-ok hatásaiért, ellentétes az EUSZ 4. cikk (2) bekezdésével és az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 73. cikkével. A Holland Királyság statútumának rendelkezései szerint a Holland Antillák és Aruba a vitatott időszak tekintetében nem tekinthető Hollandia részének, mivel bár e két terület Hollandiához hasonlóan a Holland Királyság országának (*landen*) minősült, mindkettő saját Staatsregelinggel (alaptörvény) rendelkezett, és a Királyság szintjén széles körű autonómiával. Végezetül a Holland Királyság statútumának 50–52. cikke semmilyen jogkört nem biztosít Hollandia számára Curaçao és az Aruba tekintetében, csupán azt írja elő, hogy a Királyság minisztertanácsán belül határozatokat lehet hozni e területek tekintetében.
- 68 Másodszor a Holland Királyság azzal érvel, hogy a megtérítésre és a késedelmi kamat megfizetésére vonatkozó, hivatkozott kötelezettségnek nincs alapja sem a saját forrásokra vonatkozó uniós szabályozásban, sem pedig az 1991. és 2001. évi TOT-határozatban. Így az ilyen kötelezettség elismerése ellentétes lenne a jogbiztonság elvével. A Holland Királyság hozzáteszi, hogy a Bizottság e tekintetben nem hivatkozhat az EK-Szerződés 5. cikkére (később EK 10. cikk, jelenleg az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése) sem annak bizonyítása nélkül, hogy Hollandia az uniós jog alapján megszegte a saját kötelezettségeit. Márpedig a Bizottság nem terjesztett elő ilyen bizonyítékot, és annak kijelentésére szorított, hogy Hollandia az érintett TOT-ok által elkövetett jogsértés tekintetében nem járt el „megfelelően”.
- 69 A Holland Királyság ezenfelül megállapítja, hogy az 1991. és 2001. évi TOT-határozatok szerint az EUR.1 bizonyítványok kiállítása kizárólag a TOT hatásainak hatáskörébe tartozott, a tagállamok számára nem volt lehetséges, hogy beavatkozzanak, és e tekintetben a tagállamokat nem is terhelte felelősség. Konkrétan az említett, 1991. és 2001. évi TOT-határozat egyrészt a TOT-ok hatásai, és

másrészt a Bizottság, valamint a tagállamok hatóságai között olyan közigazgatási együttműködési rendszert írt elő, amely lehetővé tette e határozatok betartásának az ellenőrzését, és azt, hogy e célból közvetlenül a TOT-ok hatóságaihoz lehessen fordulni. Ezenfelül a TOT-ok és az Unió között felmerülő problémákat a partnerség keretében kellett rendezni.

- 70 Hollandiának a tagállamként való felelősségre vonása ellentétes továbbá a jogbiztonság és a megfelelő ügyintézés elvével. E tekintetben a Holland Királyság azzal érvel, hogy a 2014. november 13-i Nencini kontra Parlament ítéletből (C-447/13 P, EU:C:2014:2372, 48. pont) eredő ítélkezési gyakorlattal ellentétes módon a Bizottság nem észszerű határidőn belül járt el, mivel a szóban forgó vámok rendelkezésre bocsátását több mint hét évvel, illetve több mint tizenegy évvel azután kérte, hogy az OLAF a szóban forgó szabálytalanságokat megállapította.

A Bíróság álláspontja

- 71 Előzetesen hangsúlyozni kell, hogy bár a curaçaói és az arubai hatóságok által tanúsított és a jelen kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset alapjául szolgáló magatartás időszakában a lojális együttműködés elvét az EK-Szerződés 5. cikke, majd az EK 10. cikk írta elő, abban az időpontban, amikor a Bizottság a Holland Királyságot a saját források tekintetében bekövetkezett azon veszteség megtérítésére kérte, amelyet a Bizottság álláspontja szerint e magatartás okozott, e rendelkezéseknek már az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése lépett a helyébe. Ebből következően a keresetet az utóbbi rendelkezésnek a lojális együttműködés elvére vonatkozó előírásaira tekintettel kell vizsgálni.
- 72 Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének második albekezdése szerint a Holland Királyságnak uniós tagállamként a Szerződésekből, illetve az Unió intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségei teljesítésének a biztosítása érdekében meg kell tennie a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket.
- 73 Bár ehhez e tagállam valamennyi hatóságának biztosítania kell a hatásköre keretében az uniós jog szabályainak a tiszteletben tartását, az említett tagállam az EUMSZ 258. cikk értelmében továbbra is önállóan felel az e jogból származó kötelezettségek teljesítéséért az Unióval szemben (lásd ebben az értelemben: 2012. október 4-i Byankov ítélet, C-249/11, EU:C:2012:608, 64. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2014. május 13-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-184/11, EU:C:2014:316, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 74 Márpedig amint azt a Bizottság a válaszában kifejtette, a jelen kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset nem a Holland Királyság hatóságai által elkövetett hibákon alapul, hanem azon a felelősségen, amely e tagállamot terheli az 1991. és 2001. évi TOT-határozatban az EUR.1 bizonyítványok kiállítását érintően előírt rendelkezéseknek a curaçaói és az arubai hatóságok általi figyelmen kívül hagyása következtében a saját források tekintetében bekövetkezett veszteségért.
- 75 Amint az EK-Szerződés 227. cikkének a IV. mellékletével összefüggésben értelmezett (3) bekezdéséből (később az EK 299. cikk (3) bekezdése és az EK-Szerződés II. melléklete, jelenleg az EUSZ 335. cikk (2) bekezdése és az EUSZ Szerződés II. melléklete) kitűnik, Curaçao és Aruba szerepelt az említett mellékletben felsorolt TOT – ok között, ezért azon különleges társulási rendszer hatálya alá tartozott, amelyet az EK-Szerződés negyedik része határozott meg, amely e Szerződés 131–137. cikkét (később EK 182-EK 188. cikk, jelenleg EUSZ 198-EUMSZ 204. cikk) foglalta magában, e rendszer részletes szabályait és eljárásait pedig az említett Szerződés 136. cikke (később EK 187. cikk, jelenleg EUSZ 203. cikk) alapján az 1991. és 2001. évi TOT-határozatban állapították meg.
- 76 Ebben az összefüggésben hangsúlyozni kell, hogy bár a Bíróság megállapította, hogy az EK-Szerződés általános rendelkezései, azaz azok, amelyek annak negyedik részében nem szerepelnek, kifejezett utalás nélkül nem alkalmazhatók a TOT – okra (2014. június 5-i X és TBG ítélet, C-24/12 és C-27/12, EU:C:2014:1385, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), a Holland Királysággal

szemben kifogásolt kötelezettségszegés nem tartozik az ezen ítélkezési gyakorlat keretében mérlegelt esetek körébe. A Bizottság ugyanis nem arra hivatkozik, hogy a lojális együttműködés elve Curaçao-ra és Arubára alkalmazandó lenne, hanem azzal érvel, hogy a Holland Királyság ezen elv értelmében felelős azokért a következményekért, amelyek az EUR.1 bizonyítványoknak a curaçaoi és az arubai hatóságok általi szabálytalan kiállításából származnak. Márpedig amint arra a Bíróság a jelen ítélet 72. pontjában emlékeztetett, az említett elv kötelezi a Holland Királyságot mint uniós tagállamot.

- 77 E megfontolások fényében először is azt kell megvizsgálni, hogy a Holland Királyság az EUSZ 4. cikk (3) bekezdés alapján öt tagállamként terhelő kötelezettségek alapján felelős-e az Unióval szemben az EUR.1 bizonyítványoknak a curaçaoi és az arubai hatóságok által esetlegesen az 1991. és 2001. évi TOT határozat figyelmen kívül hagyása mellett való kiállításáért, másodsor azt, hogy a Holland Királyság e rendelkezés alapján köteles-e megtéríteni az Unió saját forrásai tekintetében emiatt esetlegesen bekövetkezett veszteség összegét, valamint adott esetben ezen összeg késedelmi kamatait, és harmadszor azt, hogy igenlő válaszok esetén a Holland Királysággal szemben kifogásolt kötelezettségszegés megalapozott-e.

– *A Holland Királyságnak az EUR.1 bizonyítványoknak a curaçaoi és az arubai hatóságok általi, esetlegesen szabálytalan kiállításáért való felelősségéről*

- 78 A Bizottság azzal érvel, hogy a Holland Királyság a Curaçao-hoz és Arubához fűződő különleges kapcsolata miatt felelős az Unióval szemben a curaçaoi és az arubai hatóságok cselekményeikért és mulasztásaiért abban az esetben, ha azok az 1991. és 2001. évi TOT-határozat figyelmen kívül hagyásával állítottak ki EUR.1 bizonyítványokat.
- 79 A Holland Királyság szerepel azon tagállamok között, amelyek az EK-Szerződés 131. cikkének első bekezdése (később az EK 182. cikk első bekezdése, jelenleg az EUSZ 198. cikk első bekezdése) értelmében a TOT-okkal „különleges kapcsolatban” állnak. E rendelkezés értelmében az, hogy ezen országok és területek az EK-Szerződés negyedik részében meghatározott különleges társulási szabályok hatálya alá tartoznak, az említett bizonyítványok kiállításának idején e különleges kapcsolaton alapult.
- 80 Az említett különleges kapcsolatot az a körülmény jellemzi, hogy a TOT-ok nem független államok, hanem olyan országok és területek, amelyek ilyen államtól függenek, amely biztosítja többek között a nemzetközi szinten való képviselőtüket (lásd ebben az értelemben: 1979. október 4-i 1/78 [A természetes kaucsukról szóló megállapodás] vélemény, EU:C:1979:224, 62. pont; 1994. november 15-i 1/94 [A WTO-egyezmény mellékletét képező megállapodások] vélemény, EU:C:1994:384, 17. pont]).
- 81 Az EK-Szerződés 131. cikke (később EK 182. cikk, jelenleg EUSZ 198. cikk) értelmében az e Szerződés negyedik részében meghatározott különleges társulási rendszer, melynek célja a TOT-ok gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésének az előmozdítása, csupán azokra az országokra és területekre vonatkozik, amelyek különleges kapcsolatban állnak az érintett tagállammal, amely azt kérte, hogy a különleges társulási rendszert alkalmazni lehessen rájuk. Konkrétan Curaçao és Aruba tekintetében, amelyek az EGK-Szerződés hatálybalépésének időpontjában a Holland Antillák részét képezték, a tagállamok megkötötték az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződésnek a szerződés negyedik részében meghatározott társulás különleges rendszerének a Holland Antillákra való alkalmazásának céljából történő módosításáról szóló, 1962. november 13-i 64/533/EGK egyezményt (HL 1964. 150., 2414. o.).
- 82 Így a többek között az 1991. évi TOT-határozat első preambulumbekkezdésében, valamint 234. cikkében és 235. cikkének (2) bekezdésében, és különösen a 2001. évi TOT-határozat 4. és 7. cikkében az azon tagállam megjelölésére használt megfogalmazás, „amelyhez” egy TOT „tartozik”, vagy amelyhez a TOT „kapcsolódik”, arra a különleges kapcsolatra utal, amely az említettek között az EK-Szerződés 131. cikkének első bekezdése (később az EK 182. cikk első bekezdése, jelenleg az EUSZ 198. cikk első

bekezdése) szerint fennáll. Ezt az értelmezést alátámasztják az 1991. évi TOT-határozat 1. cikkének és az I. melléklete 4. pontjának az összefüggésben értelmezett rendelkezései is, amelyekből kitűnik, hogy Curaçao és Aruba „a Holland Királysághoz tartozó” TOT.

- 83 Ezenkívül az említett különleges társulási rendszer keretében a Curaçao-ról és Arubáról származó termékek az EK-Szerződés 133. cikkének (1) bekezdésében (később az EK 184. cikk (1) bekezdése, jelenleg az EUSZ 200. cikk (1) bekezdése), az 1991. évi TOT-határozat 101. cikkének (1) bekezdésében, valamint 108. cikkének (1) bekezdésének első francia bekezdésében és II. mellékletében (a 2001. évi TOT-határozat 35. cikkének és III. melléklete) foglalt, összefüggésben értelmezett rendelkezések értelmében a belső piachoz kiváltságos, vámmentes hozzáféréssel rendelkeztek.
- 84 Az EUR.1 bizonyítványok kiállítását pedig az uniós jog szabályozta. Az 1991. évi TOT-határozat II. melléklete 12. cikkének (6) bekezdése (a 2001. évi TOT-határozat III. melléklete 15. cikkének (4) bekezdése) szerint ugyanis, amely rendelkezés a TOT-ok területeire e határozat 237. cikkének értelmében alkalmazandó volt, e bizonyítványokat, amelyek bizonyítják az említett származást, a TOT-ok hatóságainak kellett kiállítaniuk. Így amikor e hatóságok ilyen bizonyítványokat állítottak ki, kötelesek voltak tiszteletben tartani az 1991. évi TOT-határozat II. mellékletében (a 2001. évi TOT-határozat III. melléklete) foglalt követelményeket.
- 85 Ezenkívül az e kontextusban esetlegesen felmerülő viták vagy problémák rendezésére az 1991. és 2001. évi TOT-határozatban előírt eljárások tükrözik azt, hogy az EK-Szerződés negyedik részében meghatározott társulási rendszer tekintetében milyen központi jelentőséggel bírtak az érintett TOT és az ahhoz kapcsolódó tagállam közötti, az EK-Szerződés 131. cikkének első bekezdése (később az EK 182. cikk első bekezdése, jelenleg az EUMSZ 198. cikk első bekezdése) értelmében vett különleges kapcsolatok.
- 86 E tekintetben különösen figyelembe kell venni az 1991. évi TOT-határozat II. melléklete 26. cikkének (7) bekezdését, és a 2001. évi TOT-határozat III. mellékletének 34. cikkét, amelyek szerint az EUR.1 bizonyítványok jogszerűségét érintő vitákat, amelyeket az importáló állam és az exportáló TOT vámhatóságai között nem lehetett rendezni, a származási bizottságnak és a vámkódexbizottságnak kellett elbírálnia egy olyan eljárás keretében, amelyben többek között azon tagállam képviselői vettek részt, amelyhez az exportáló TOT tartozott, és amelyben e TOT illetékes helyi hatóságai nem vettek részt.
- 87 Ezenfelül az EUR.1 bizonyítványok szabálytalan kiállításával kapcsolatban adott esetben felmerülő problémáknak az 1991. évi TOT-határozat 234. és 235. cikkében (majd a 2001. évi TOT-határozat 7. cikkében) előírt partnerség keretében való esetleges rendezését illetően meg kell állapítani, e partnerség nem alapulhatott az érintett TOT és a Bizottság közötti kétoldalú párbeszédre, hanem olyan háromoldalú együttműködést kívánt meg, amelyben a Bizottságon kívül annak a tagállamnak is részt kellett vennie, amelyhez a TOT tartozik, valamint a TOT illetékes helyi hatóságainak is. Az 1991. évi TOT-határozat 10. cikkének első bekezdése szerint az, hogy az a tagállam, amelyhez a TOT tartozik, részt vegyen e háromoldalú együttműködésben, annak érdekében volt szükséges, hogy biztosítsák „az érintett tagállamok központi hatóságai hatásköreinek” a tiszteletben tartását. Ehhez hasonlóan a 2001. évi TOT-határozat 7. cikkének (1) bekezdése hangsúlyozta annak szükségességét, hogy tiszteletben tartsák „az érintett tagállamok intézményi szervezetét”.
- 88 E körülmények között a Holland Királyság és a TOT-jai között az EK-Szerződés 131. cikkének első bekezdése (később az EK 182. cikk első bekezdése, jelenleg az EUSZ 198. cikk első bekezdése) értelmében fennálló különleges kapcsolat olyan jellegű, amely az említett tagállam tekintetében sajátos felelősséget keletkeztet az Unióval szemben abban az esetben, ha e TOT-ok hatóságai az említett határozat figyelmen kívül hagyásával állítanak ki EUR.1 bizonyítványokat.

- 89 A Holland Királyság Egyesült Királyság ugyanakkor vitatja e felelősség fennállását. Először is azt állítja, hogy mivel az EK-Szerződést csak Hollandia tekintetében erősítette meg, az 1979. október 4-i 1/78 (A természetes kaucsukról szóló megállapodás) véleményből (EU:C:1979:224, 62. pont) származó ítélkezési gyakorlat szerint különbséget kell tenni egyrészt Curaçao és Aruba, és másrészt a Holland Királyság, mint tagállam között. Másodszor a Holland Királyság álláspontja szerint az 1991. és 2001. évi TOT-határozat által létrehozott közigazgatási együttműködési rendszer lehetővé teszi, hogy közvetlenül az említett TOT-ok hatóságaihoz forduljanak, így a Bizottság a Holland Egyesült Királyságot az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése alapján nem vonhatja felelősségre az említett hatóságok cselekményeiért. Harmadszor az ilyen felelősség elismerése sértené e TOT-ok autonómiáját, és figyelmen kívül hagyná az EUSZ 4. cikk (2) bekezdését, valamint az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 73. cikkét.
- 90 Ami az első érvet illeti, a Bíróság az előző pontban hivatkozott vélemény 62. pontjában lényegében valóban azt állapította meg, hogy ha egy tagállam egy olyan TOT nemzetközi képviselőjeként köt nemzetközi megállapodást, amely hozzá tartozik, nem tagállami minőségben jár el. E megállapítás azonban, amely lehetővé tette a Bíróság számára azon következtetés levonását, hogy az ilyen képviselőt nincs hatással „a hatásköröknek a Közösségen belüli elhatárolására”, nem releváns annak értékelésekor, hogy milyen felelősséggel rendelkezik egy tagállam az EUR.1 bizonyítványoknak az e tagállamhoz tartozó TOT hatóságai általi, az 1991. és a 2001. évi TOT-határozatot sértő kiállítás kontextusában, amely kiállítást az uniós jognak a TOT-ok területére alkalmazandó normái szabályoztak.
- 91 A Holland Királyságnak a második, az 1991. és a 2001. évi TOT-határozattal létrehozott közigazgatási együttműködési rendszerre alapított érvét illetően igaz, hogy az 1991. évi TOT-határozat II. melléklete 26. cikkének (6) bekezdése és a 2001. évi TOT-határozat III. melléklete 32. cikkének (8) bekezdése szerint abban az esetben, ha az első határozat II. melléklete 26. cikkének (1) bekezdésében és a második határozat III. melléklete 32. cikkének (2) bekezdésében említett ellenőrzési eljárás vagy bármilyen más rendelkezésre álló információ arra utalt, hogy e mellékletek rendelkezéseit megsértették, az érintett TOT hatóságainak kellett többek között lefolytatnia a szükséges vizsgálatokat. Egyrészt azonban ugyanezen rendelkezések azt írták elő, hogy a Bizottság „részt vehet” az EUR.1 bizonyítványok kiállítására vonatkozó rendelkezések megsértésének a feltárását és megakadályozását célzó vizsgálatokban, anélkül, hogy a Bizottságot e tekintetben kötelezte volna. Másrészt bár az 1991. évi TOT-határozat II. melléklete 26. cikkének (7) bekezdése, majd a 2001. évi TOT-határozat III. mellékletének 34. cikke azt írta elő, hogy az ilyen vizsgálatok során felmerülő, vagy az értelmezési problémákat felvető jogviták vitarendezési eljárást lefolytató bizottság „elé kerülnek”, ezen utóbbi rendelkezésnek magából a megfogalmazásából kitűnik, hogy az kizárólag az importáló állam és az exportáló TOT között felmerülő vitákra vonatkozik, így az a Bizottságra nézve nem kötelező.
- 92 Ezenfelül – a Holland Királyság állításával ellentétben – a „partnerség” elnevezésű együttműködésre vonatkozó rendelkezések nem zárják ki azt sem, hogy valamely tagállamot az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése alapján felelősségre lehessen vonni az EUR.1 bizonyítványoknak a TOT-jai általi szabálytalan kiállítása miatt. Az 1991. évi TOT-határozat 234. cikkének a megfogalmazása szerint ugyanis az Unió fellépésének csupán „a lehető legnagyobb mértékben” kell a Bizottság, a TOT-tal kapcsolatban álló tagállam, valamint az utóbbi illetékes helyi hatóságai közötti, említett együttműködésen alapulnia. Ezenfelül e határozat 235. cikkének (2) bekezdése szerint többek között az érintett TOT-ok kérésére társulási munkacsoportok „hozhatók létre” a TOT-ok és az Unió között felmerülő problémák kezelésére. Ehhez hasonlóan a 2001. évi TOT-határozat 7. cikkének (3) bekezdése csupán azt írta elő, hogy az egyes TOT-ok vonatkozásában létrehozott partnerségi munkacsoportok többek között a TOT kérésére „összehívhatók”. Következésképpen, bár igaz, hogy a jelen ügyben e partnerségi eljárást nem hajtották végre, e rendelkezések szövege arra utal, hogy e végrehajtás fakultatív jellegű volt.

- 93 A harmadik, Curaçao és Aruba alkotmányos autonómiájára alapított érv sem helytálló, mivel a Holland Királyság nem fejt ki, hogy a tagállamnak a TOT-jainak a cselekményeikért való felelőssége, amely nem sérti az 1991. és a 2001. évi TOT-határozat által a TOT-okra bízott feladatokat, hogyan sérthetné a TOT-ok autonómiáját.
- 94 Értékelni kell továbbá, hogy a TOT által az EUR.1 bizonyítványok kiállítása kontextusában elkövetett hibák mely típusaiért kell felelősségre vonni azt a tagállamot, amelyhez a TOT tartozik.
- 95 E tekintetben a lojális együttműködés elvéből, amelyet az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése ír elő, az következik, hogy a tagállamoknak meg kell hozniuk valamennyi olyan intézkedést, amely alkalmas az uniós jog hatályának és hatékonyságának biztosítására (lásd ebben az értelemben: 2010. október 7-i Stils Met ítélet, C-382/09, EU:C:2010:596, 44. pont; 2017. december 5-i Németország kontra Tanács ítélet, C-600/14, EU:C:2017:935, 94. pont).
- 96 Márpedig azon vámrendszer preferenciális és eltérő jellegére tekintettel, amely a TOT-okból származó termékekre vonatkozott az EK-Szerződés 133. cikkének (1) bekezdésében (később az EK 184. cikk (1) bekezdése, jelenleg az EUMSZ 200. cikk (1) bekezdése), valamint az 1991. évi TOT-határozat 101. cikkének a 108. cikkének (1) bekezdésével és II. mellékletével összefüggésben értelmezett (1) bekezdésében (a 2001. évi TOT-határozat 35. cikke és III. melléklete) előírt feltételek mellett, az előző pontban felidézett kötelezettség a jelen ügyben különösen szigorúan alkalmazandó. Így azon tagállamnak az Unióval szemben fennálló felelőssége, amelyhez a TOT tartozik, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése értelmében minden olyan hibára kiterjed, amelyet e TOT hatóságai az EUR.1 bizonyítványok kiállításával kapcsolatban követnek el.
- 97 E megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Holland Királyság az EK-Szerződés 131. cikkének első bekezdése (később az EK 182. cikk első bekezdése, jelenleg az EUSZ 198. cikk első bekezdése), valamint az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése alapján őt mint tagállamot terhelő kötelezettségek alapján az Unióval szemben felelős az EUR.1 bizonyítványoknak a curaçói és az arubai hatóságok általi, esetlegesen az 1991. és a 2001. évi TOT-határozat figyelmen kívül hagyásával történő kiállításáért (lásd analógia útján: mai Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet [TOT cselekményéért való felelősség], C-395/17, 95. pont).
- *A saját források tekintetében esetlegesen bekövetkezett veszteség megtérítésére vonatkozó, az EUSZ 4. cikkének (3) bekezdése szerinti kötelezettségről*
- 98 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a lojális együttműködés elve alapján a tagállamok kötelesek az uniós jog megsértéséből eredő jogellenes következményeket megszüntetni. Következésképpen a tagállami hatóságoknak a hatásköreik keretében meg kell hozniuk minden olyan intézkedést, amely szükséges ahhoz, hogy e jog megsértését orvosolják (lásd ebben az értelemben: 2007. június 21-i Jonkman és társai ítélet, C-231/06–C-233/06, EU:C:2007:373, 37. és 38. pont; 2017. július 26-i Comune di Corridonia és társai ítélet, C-196/16 és C-197/16, EU:C:2017:589, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2019. június 27-i Belgisch Syndicaat van Chiropraxie és társai ítélet, C-597/17, EU:C:2019:544, 54. pont).
- 99 Mivel az EUR.1 bizonyítványoknak az 1991. és a 2001. évi TOT-határozat figyelmen kívül hagyásával való kiállítása a Vámkódex 220. cikke (2) bekezdésének b) pontjában és a 239. cikkében előírt feltételek mellett akadályozza az érintett importáló tagállam hatóságait abban, hogy beszedjék azon vámokat, amelyeket az ilyen EUR.1 bizonyítványok hiányában kötelesek lettek volna beszedni, az Unió tradicionális saját forrásai tekintetében emiatt bekövetkező veszteség az uniós jog megsértéséből eredő jogellenes következmény. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint ugyanis az ilyen veszteséget vagy más saját forrásból, vagy a kiadások módosításával kell pótolni (lásd analógia útján: 2005. november 15-i Bizottság kontra Dánia ítélet, C-392/02, EU:C:2005:683, 54. pont; 2006. október 5-i Bizottság kontra Németország ítélet, C-105/02, EU:C:2006:637, 88. pont).

- 100 Következésképpen az a tagállam, amely az Unióval szemben felelős az ilyen bizonyítvány szabálytalan kiállításáért, a lojális együttműködés elve értelmében köteles meghozni minden olyan intézkedést, amely az uniós jog a megsértésének az orvoslása érdekében szükséges, és különösen meg kell térítenie a saját források tekintetében emiatt bekövetkezett veszteséget (lásd analógia útján: mai Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet [TOT cselekményéért való felelősség], C-391/17, 98. pont).
- 101 Ami konkrétan azt a kérdést illeti, hogy a saját források tekintetében bekövetkezett ilyen veszteség összegét adott esetben késedelmi kamatokkal is növelni kell-e, elegendő rámutatni, hogy önmagában a be nem szedhető vám összegének a megtérítése nem lehet elég az EUR.1 bizonyítvány szabálytalan kiállításából eredő jogellenes következmények megszüntetésére.
- 102 Ezt az értelmezést nem vonhatja kétségbe a Holland Királyság és az Egyesült Királyság által hivatkozott, a jogbiztonság elvére alapított azon érv, amely szerint ilyen megtérítési kötelezettség az uniós jog erre vonatkozó kifejezett rendelkezése hiányában nem állhat fenn. Az EUR.1 bizonyítványok szabálytalan kiállítása miatt a saját források tekintetében bekövetkezett veszteség megtérítésének a kötelezettsége ugyanis csupán a lojális együttműködés elvéből származó azon kötelezettség konkrét kifejeződése, amely alapján a tagállamoknak meg kell hozniuk minden olyan intézkedést, amely az uniós jog megsértésének orvoslásához és az abból eredő jogellenes következményeknek a megszüntetéséhez szükséges. Amint az a jelen ítélet 95. pontjában felidézett állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, ezen utóbbi kötelezettség az említett jog megsértésének valamennyi jogellenes következményére kiterjed, és különösen a pénzügyi jellegűekre, mint amelyek az alapügyet is jellemzik.
- 103 A késedelmi kamatfizetési kötelezettség azonban attól az időponttól kezdődik, amikor az érintett tagállamot felhívják a saját források tekintetében bekövetkezett veszteség megtérítésére.
- 104 E megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy az a tagállam, amely az Unióval szemben felelős az EUR.1 bizonyítványoknak a hozzá tartozó TOT általi szabálytalan kiállításáért, a lojális együttműködés elve alapján köteles a saját források tekintetében bekövetkezett esetleges veszteség megtérítésére, és adott esetben a késedelmi kamatok megfizetésére.

– A kifogásolt kötelezettségszegésről

- 105 A Bíróság elé terjesztett iratokból az következik, hogy az 1997 és 2000 közötti időszak évei során, valamint 2002-ben és 2003-ban olyan árukat importáltak vámmentesen Hollandiába és Németországba, amelyekre vonatkozóan a curaçaói és az arubai hatóságok EUR.1 bizonyítványokat állítottak ki.
- 106 A felek között nem vitatott, hogy a szóban forgó EUR.1 bizonyítványokat az említett hatóságok állították ki annak ellenére, hogy a szóban forgó áruk nem feleltek meg az 1991. évi TOT-határozat 101. cikkének (1) bekezdése és az 2001. évi TOT-határozat 35. cikkének (1) bekezdése által a preferenciális származású terméknek való minősítéshez megkövetelt feltételeknek. Az sem vitatott, hogy e rendelkezések megsértése az Unió számára a saját források tekintetében a behozatali vámokat érintő veszteséget okozott.
- 107 E körülmények között a Holland Királyság az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése szerint köteles megtéríteni a saját források tekintetében bekövetkezett ezen veszteség összegét, amint azt a Bizottság a 2012. január 27-i, illetve május 31-i levelében kérte.
- 108 A Holland Királyság azonban arra hivatkozik, hogy a jelen ügyben a jogbiztonság és a megfelelő ügyintézés elvével ellentétes lenne, ha meg lehetne állapítani az e veszteség megtérítésére vonatkozó kötelezettséget, mivel a Bizottság e megtérítést nem a 2014. november 13-i Nencini kontra Parlament ítéletből (C-447/13 P, EU:C:2014:2372, 48. pont) eredő ítélkezési gyakorlatnak megfelelő észszerű határidőn belül kérte.

- 109 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az előző pontban hivatkozott ítéleten alapuló ítélkezési gyakorlat a végrehajtási rendelet 85b. cikkére vonatkozik, amely azt állapítja meg, hogy a költségvetési rendelet 73a. cikkében szereplő ötéves elévülési idő kezdő időpontja az adóssal a terhelési értesítésben közölt határidő.
- 110 Az említett ítéletben a Bíróság kétségkívül azt állapította meg, hogy az alkalmazandó jogszabályok erre vonatkozó rendelkezésének hiánya esetén a jogbiztonság elve megköveteli, hogy az érintett intézmény e közlést észszerű időn belül hajtsa végre, hozzátéve, hogy a terhelési értesítés közlésének határidejét észszerűtlennek kell tekinteni, ha e közlésre több mint öt évvel azon időpont után kerül sor, amikor az intézménynek általában módjában állt a követelését érvényesíteni (lásd ebben az értelemben: 2014. november 13-i Nencini kontra Parlament ítélet, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, 48. és 49. pont).
- 111 Anélkül azonban, hogy meg kellene vizsgálni, hogy a költségvetési rendelet 73a. cikke és a végrehajtási rendelet 85b. cikke alkalmazandó-e a saját források tekintetében bekövetkezett veszteség megtérítésére vonatkozó, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése szerinti olyan kötelezettségre, mint amely a jelen ügy tárgyát képezi, meg kell állapítani, hogy a Bizottság mindenesetre nem lépte túl az ötéves határidőt, amelyen túl a terhelési értesítés közlésének határidejét az előző pontban hivatkozott ítéletből eredő ítélkezési gyakorlat szerint észszerűtlennek kell tekinteni. A felek között ugyanis nem vitatott, hogy az Unió saját forrásai tekintetében az EUR.1 bizonyítványoknak a curaçaói és az arubai hatóságok általi szabálytalan kiállításai miatt bekövetkezett veszteség csupán a 2009-es évben vált véglegessé. Mivel ezen időpont előtt a Bizottság nem volt abban a helyzetben, hogy az említett veszteség megtérítését kérje, meg kell állapítani, hogy betartotta az említett ötéves határidőt, amikor a Holland Királyságtól e megtérítést a 2012-es évben kérte.
- 112 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a Holland Királyság – mivel nem térítette meg a saját források tekintetében amiatt bekövetkezett veszteséget, hogy a curaçaói és az arubai hatóságok a Curaçaóról származó tejpor- és rizsbehozatal vonatkozásában az 1997/2000 időszakban, és az Arubáról származó durvaőrlemény- és darabehozatal vonatkozásában a 2002/2003-as időszakban az 1991. évi TOT-határozat, majd a 2001. évi TOT-határozat tekintetében szabálytalanul állítottak ki EUR.1 bizonyítványokat – nem teljesítette az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

A költségekről

- 113 A Bíróság eljárási szabályzata 138. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Holland Királyságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.
- 114 Ugyanezen eljárási szabályzat 140. cikkének (1) bekezdése alapján, amely előírja, hogy az eljárásba beavatkozó tagállamok maguk viselik saját költségeiket, az Egyesült Királyság maga viseli saját költségeit.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A Holland Királyság – mivel nem térítette meg a saját források tekintetében amiatt bekövetkezett veszteséget, hogy a curaçaói és az arubai hatóságok a Curaçaóról származó tejpor- és rizsbehozatal vonatkozásában az 1997/2000-es időszakban, és az Arubáról származó durvaőrlemény- és darabehozatal vonatkozásában a 2002/2003-as időszakban az Európai Gazdasági Közösség és a tengerentúli országok és területek társulásáról szóló, 1991. július 25-i 91/482/EGK tanácsi határozat, majd az Európai Közösség és a tengerentúli országok és területek társulásáról szóló, 2001. november 27-i 2001/822/EK tanácsi határozat tekintetében szabálytalanul állítottak ki EUR.1 szállítási bizonyítványokat – nem teljesítette az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.**

- 2) **A Bíróság a Holland Királyságot kötelezi a költségek viselésére.**
- 3) **Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága maga viseli saját költségeit.**

Aláírások